

Christina Lynge er ansat som ergoterapeut på en almindelig folkeskole. Hun skulle selv overbevise skolemiljøet om, at en ergoterapeut kunne gøre en forskel, og det er foreløbig lykkedes meget godt. Ergoterapien *giver rum til de elever, der har det svært*, og skaber samtidig en ny rummelighed i klasserne.

CHRISTINAS RUM

Hylde**blomstrer**, og kun Emil og Christina Lynges snak bryder formiddagsstilheden ved bænkebordet på en stump terrasse lidt væk fra skolegården. De spiller en slags mikado, hvor man skal fjerne så mange brikker som muligt uden at udløse en fjeder, der får brikkerne til at springe.

Emil løfter koncentreret den ene blå brik efter den anden fri og fortæller Christina Lyng, at han lavede mad til sin far på fars dag forleden, at han har plantet korn i haven derhjemme – og at han i aftes bagte pizza til madpakken.

Så springer fjederen pludselig, og det giver et sæt i den spinkle drengekrop.

Emil er 9 år og går i 2. klasse. Christina Lyng er ergoterapeut og ansat på Holbergskolen i Dianalund for at give børnenes trivsel en hjælpende hånd. På døren ind til hendes kontor i en klubbygning i tilknytning til skolen hænger en tegning fra Emil. "Christinas rum" står der med let skævbenede blokbogstaver. Og her i "Christinas rum" får

Christina Lynge

Ergoterapeut

Holbergskolen

chru0001@skskoler.dk

de børn, der af en eller anden grund trænger til en pause fra timerne i klassen, motoriktræning eller anden opmærksomhed, ro og ergoterapi. En af dem er Emil, som i dag får styrket sin finmotorik.

– Mikadospillet er godt, fordi det træner finmotorikken – ikke mindst pincetgrebet, som man skal bruge for at få fat på de små brikker. Samtidig er spillet godt for koncentrationen, fordi man hele tiden er på vagt i forhold til, om fjederen springer, forklarer Christina Lyng.

Spillet er bare et af de redskaber, hun bruger i arbejdet med skolebørnene. En anden øvelse er at sætte perler på spaghetti. Fordi spaghettistråene knækker så let, bliver det tydeligt for de urolige børn, at de har uro i kroppen, og dermed forstår de bedre, at de skal forsøge at få ro på.

Kroppen betyder mere, end vi tror

Emil er her også, fordi han er ekstra følsom over for klasselokalets mange sanseindtryk, og sådan er der mange børn, der har større eller mindre udfordringer med at trives i de gængse rammer, fortæller Christina Lyng.

Hun har sin daglige gang i indskolingen og udarbejder som første skridt sanseprofiler på de børn,

der ikke trives optimalt – typisk 3-4 børn i hver klasse.

– Vi er nødt til at anerkende, at sansebearbejdning og det kropslige niveau har større betydning for vores adfærd, end vi går og tror, og jeg oplever, at det er en lettelse for både forældre og lærere at få en forklaring på børnenes adfærd, siger hun og uddyber:

– Jeg hører tit lærere sige om et barn, at det er "et mærkeligt barn". For eksempel var der en dreng, der altid satte sig ned under bordet, når han skulle spise sin madpakke. Læreren havde sagt til ham hundrede gange, at han skulle sidde ved bordet og spise ligesom de andre, men han blev ved med at kravle ind under bordet, og når læreren spurgte hvorfor, kunne han ikke forklare det.

– Men børn reagerer rationelt, hvis de overhovedet kan, og derfor tænkte jeg, at forklaringen måtte være sansemæssig. Jeg lavede en sanseprofil på ham og observerede ham i situationerne, og det viste sig, at når vi kom til formiddagsmaden eller middagsmaden, som ligger til sidst i et modul, så havde han brugt alle sine ressourcer og havde behov for at skærme sig selv for sine omgivelser. Han kunne ikke overskue at spise sammen med klassekammeraterne.

– Fordi jeg som ergoterapeut kan gå et spadestik dybere på det kropslige niveau, fik vi løst en situation, hvor drengen ellers blot ville blive ved med at få skældud, og der ville opstå en dårlig stemning omkring ham i klassen, når de skulle spise, siger Christina Lyngge.

Hendes erfaring er, at løsningen på et problem ofte kan være ret enkel. Men at det kræver ergoterapeutisk indsigt at få øje på, hvad der egentlig er galt.

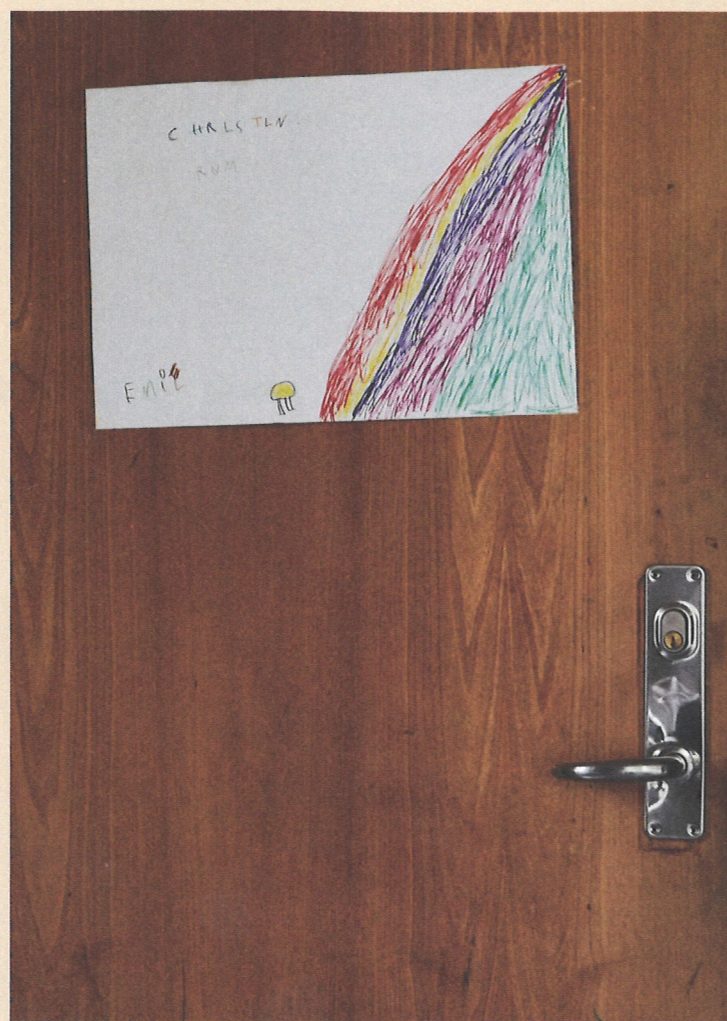
Drengen, der ville sidde under bordet og spise, fik i stedet en spiseplads i et afskærmet område, hvor han havde fred, men sad ved et bord og spiste.

– Ret mange børn har sansemotoriske udfordringer, som ikke bliver opdaget. Det er ikke nødvendigvis børn med diagnoser, men børn som i deres adfærd typisk kommer til at virke uopdragne eller ligeglade. Man ser umiddelbart et barn, der signalerer: Jeg gider dig ikke, og derfor ender de børn ofte med at blive ekskluderet af fællesskabet, siger Christina Lyngge.

Og netop det med at få øje på de børn, der har brug for en ekstra hånd for at trives i skolen, er ifølge Jakob Storm, der er skoleleder på Holbergskolen, netop fordelene ved at have en ergoterapeut ansat.

De ergoterapeutiske briller

– Fordelen ved at have Christina Lyngge på skolen er, at hun ser hele barnet, for det betyder, at vi får afdækket nogle behov, som vi ikke tidligere fik af-

Vi er nødt til at anerkende, at sansebearbejdning og det kropslige niveau har større betydning for vores adfærd, end vi går og tror.

Christina Lyngge

dækket. Den traditionelle udredning af børn med forskellige udfordringer er primært en kognitiv udredning, men Christina kan afdække børnenes behov i forhold til de sanser, som psykologer og psykiatere ikke ser, forklarer Jakob Storm og tilføjer:

– Vi kan godt rekvirere en ergoterapeut udefra, men det kræver, at vi er i stand til at spotte de børn, der har behov for ergoterapi, og det har vi simpelthen ikke forudsætningerne for. Derfor er det en kæmpe styrke, at vi har en som Christina, der er forankret lokalt på skolen og derfor ser børnene i hverdagen.

Christina Lyngge selv, oplever også nærheden som et plus.

– Lærerne kender mig og hiver fat i mig, hvis der er problemer med et barn, eller hvis de undrer sig over et barns adfærd. Men når jeg færdes på skolen, spotter jeg ofte også selv de børn, der har behov for hjælp. Er der én, der tit hænger i garderoben, mens de andre er til time, tolker jeg det ofte som barnets forsøg på at regulere sig selv for ek-

sempel i forhold til lyd eller bevægelse. Her kan en sanseprofil vise, hvad det handler om, og jeg kan finde ud af, om et par hørebøffer kan hjælpe, om barnet måske skal have en vippestol for at få noget bevægelse ind – eller om behovet er et helt andet.

– I nogle tilfælde bliver børnene i den situation, som de egentlig ikke bryder sig om, og så bliver de måske overstimuleret, og der kan komme en voldsom reaktion, når bægeret flyder over. Det kan være, at de pludselig begynder at råbe eller græde uhæmmet, siger Christina Lyng og forklarer, at det typisk drejer sig om børn, som ikke responderer positivt på pædagogiske tiltag, fordi problematikken findes på et kropsligt eller neurologisk niveau.

Resultaterne

Skoleleder Jakob Storm har ikke målt specifikt på effekten af Christina Lynges arbejde som ergoterapeut, men han er ikke i tvivl om, at det bærer frugt.

– En hel del af børnene har kombi-problematikker, og derfor er det ikke så enkelt at måle på effekten af ergoterapien alene, men vi kan se, at det fungerer super godt. Blandt andet viste en undersøgelse blandt alle kommunens skoler, at

vi har en af de højeste inklusionsgrader, og jeg er sikker på, at Christinas arbejde med børnene er en medvirkende faktor.

Jakob Storm mener også, at det spiller ind, at Christina Lyng både er uddannet ergoterapeut og pædagog.

– Det er en dejlig dobbeltfaglighed, som vi nyder godt af, siger han.

Den vigtige anerkendelse

Et af Christina Lynges nøgleord er "anerkendelse". Anerkendelse af børnenes udfordringer er nemlig i hendes øjne en del af løsningen.

Et eksempel viser, hvad det typisk handler om: En pige ville ikke komme til time, når klokken ringede ind. Det havde stået på i længere tid, og lærerne kunne ikke finde en løsning.

Christina Lyng lavede en sanseprofil på pigen, og det viste sig, at hun var ekstra følsom over for lyd, og at årsagen til, at hun ikke kom til time, var, at hun ikke kunne tackle den larm, der var, når alle klassekammeraterne myldrede ind efter frikvarter. Samtidig havde hun det svært med trængslen i garderoben.

Christina Lyng og Emil spiller mikado for at træne Emils finmotorik – samtidig skærper det koncentrationen.

– Jeg lavede den aftale med pigen, at hun kunne vente syv minutter med at gå ind til time, efter klokken havde ringet, fordi så var der faldet ro over klassen, og hun slap for larmen og trængslen i garderoben. Siden har vi ændret aftalen, så hun i dag går ind, når klokken ringer, men hun bruger en anden indgang end sine kammerater. Hun har hørebøffer på og kan på den måde være i situationen, fortæller Christina Lyng.

– Det er et simpelt redskab, jeg giver barnet til at håndtere en situation, der ellers let kunne udvikle sig negativt. Men det vigtigste er faktisk, at man anerkender barnets reaktion og oplevelse af situationen. Pigens lærere satte ord på problemet

Fra pædagog til ergoterapeut

Ud over at være ergoterapeut, er Christina Lyng også uddannet pædagog.

Idéen med at bringe ergoterapien ind på Holbergskolen opstod, da Christina Lyng var ansat som pædagog på skolen og blev mor til en for tidligt født pige. Pigen havde problemer med overstimulering og blev derfor henvist til en børneergoterapeut.

– Hun var fire-fem måneder, og jeg blev imponeret over, hvor hurtigt den ergoterapeutiske behandling virkede. Det var så konkret – blandt andet børsteprogrammet, og fra at have en pige, der lå og gemte sig med dynen oppe over hovedet, fik jeg en pige, der sad op i barnevognen og pludrede til folk, fortæller Christina Lyng.

Hun begyndte at lege med tanken om, at ergoterapi kunne hjælpe nogle af de børn, som havde problemer i skolen. Tanken voksede, og da hun kom tilbage efter sin barselsorlov, plantede hun ideen om, at man skulle møde de skolebørn, der ikke kunne sidde stille i timerne, på et kropsligt niveau ... med ergoterapi.

Skolelederen syntes, det lød spændende, og Christina Lyng fik uddannelsesorlov og læste til ergoterapeut. To dage efter sin dimission var hun tilbage på Holbergskolen i 2017.

– Jeg har kastet mig ud i det med hovedet først, og har på den måde skabt min egen stilling i et skolemiljø, som ikke kendte til ergoterapi, siger hun.

Den største udfordring er at overbevise det traditionelle skolemiljø om, at en fremmed faggruppe kan gøre en forskel i folkeskolen, mener hun, men her har det været en fordel, at hun allerede var et kendt ansigt på skolen, da hun kom tilbage med en ny faglighed i bagagen.

ved at sige til hende, at de godt kunne forstå, at det ikke var rart at stå i garderoben med alle de andre børn – og dermed anerkendte de hende.

— Når barnet bliver anerkendt, kan det ånde lettet op, for børn vil som regel altid gerne gøre det rigtige, men det er ikke altid muligt for dem, hvis det hele bare bliver for meget.

Det handler om børnenes kroppe og hvordan de sanser, og det kan selv de bedste lærere med deres didaktiske tilgang ikke lave om på, forklarer Christina Lyng.

Hun tilføjer, at der samtidig sker det, at når lærerne anerkender barnet og dets reaktion, gør klassekammeraterne det også. De bliver mere rummelige og accepterer hinandens forskelligheder på godt og ondt – og dermed undgår man, at børn med forskellige udfordringer bliver socialt ekskluderet.

Christina Lyng mærker det selv på den måde, at det er lettere for hende at intervenere i klasseværelserne – og mange af dem bærer da også tydeligt præg af, at en ergoterapeut har været forbi.

I 2. klasse har adskillige børn en blå tavle stående foran deres plads for at skærme dem, så de bedre kan koncentrere sig om opgaverne. En god del af børnene har skiftet den traditionelle skolestol ud med en lille grønstribet vippekammal, fordi den tillader dem at få noget bevægelse ind i kroppen, mens de sidder i klassen. Andre har et sæt hovedtelefoner, de kan ty til, når de skal have ro. En enkelt bruger kuglevest. Nogle har kæmpe-elastikker spændt ud mellem stolebenene, fordi det hjælper dem at sidde og sparke i elastikken – og det hjælper resten af klassen, at de dermed ikke sparker larmende til bordben eller andet forhåndenværende inventar. Igen andre har en strimmel velcro eller kaninskind under bordkanten, fordi den taktile stimulans, de får ved at lade fingrene løbe over materialet, giver dem ro.

Små tiltag, der omhyggeligt er skræddersyet til hvert enkelt barn ud fra en ergoterapeutisk indsigt. Små justeringer, der gør at hverdagen i klasserne fungerer.

* Emil optræder uden efternavn i artiklen, redaktionen kender hans fulde navn.

I 2. klasse på Holbergskolen har mange af eleverne små **hjælpemidler**. Flere har en **skærm** foran deres plads, fordi det hjælper dem med at koncentrere sig. Nogle sidder på **vippeskamler**, fordi det giver dem mulighed for at bevæge sig samtidig med, at de sidder og arbejder. Nogle bruger **høreboffer** eller får stimuleret taktilsansen af forskellige materialer. Emil får ind imellem en tre kilo tung **kuglevest** på, fordi det hjælper ham til at samordne de forskellige sanseindtryk, en skoledag giver. Han kan godt lide vesten og oplever at den giver ham ro.

Jakob Storm

Skoleleder

Holbergskolen

jsto@soroe.dk

Nysgerrige politikere

Fordi det er nyt med en ergoterapeut på Holbergskolen har Christina Lyng og Jakob Storm gjort en del for at fortælle resten af skolemiljøet samt kommunens politikere om tiltaget.

— Da vi præsenterede det for børneudvalget i Sorø Kommune, blev de ellevilde. Det var lige før, de tog det ud af hænderne på os, for de ville have Christina Lyng over i et tværfagligt team, der kører rundt og servicerer alle kommunens skoler. Men for os er det vigtigt, at hun er lokalt forankret, siger Jakob Storm.

LÆS MERE

Ergoterapeut **Ann Nielsens** speciale om sammenhængen mellem sansebearbejdning og urolig adfærd hos skolebørn

etf.dk/ergoterapeuten/

ann-nielsen-er-foerste-vinder-af-kandidat-prisen

Selve specialet finder du i Etf's vidensbank

etf.dk/folkeskoleelevers-sanseprofiler

I en emneuge med musical på skemaet har ergoterapeut Christina Lyng ekstra opmærksomhed på de børn, der bliver udfordret af lyd og uro, når den kendte struktur forsvinder fra skoledagen. Her sidder hun lidt væk fra en omgang fællessang på en trappe med Emil, for at han kan være med uden at blive overstimuleret.